

Литвиненко А.А.,
аспірант кафедри міжнародного права
Факультету Міжнародних Відносин ЛНУ ім. Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗАБУТТЯ ЧЕРЕЗ ЗНИЩЕННЯ ДАНИХ ПРО СУДИМОСТЬ ТА ПІДОЗРУ В СКОЄННІ ЗЛОЧИНУ: ПРАКТИКА СУДІВ ДЕЯКИХ КРАЇН КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ЄВРОПИ ТА СУЧАСНА ПРАКТИКА ЄСПЛ

З появою реєстрів злочинців та системи ідентифікації персональних даних на основі техніки А. Бертілона, право на недоторканність особистого життя стало швидко набувати нових форм, адже одного разу засуджений чи підозрюваний у скоєнні злочину в подальшому міг постраждати через власне минуле, не маючи можливості влаштуватися на певну роботу, здобути освіту, чи узяти кредит тощо, адже навіть у докомп'ютерну епоху швидкість розповсюдження цих даних до роботодавців, держустанов, банків та кредитних установ була чималою, що не могло не створити позивачам проблем. Через це почастишали судові процеси, де позивачі намагалися отримати рішення суду про знищення даних про судимість та підозру в скоєнні злочину. В більшості випадків, це було нелегко отримати на практиці, однак реально. Після того, як у 1990-х роках подібні процеси з'явилися і в Європейському Суді з Прав Людини, і після рішення по резонансній справі Марпера, постає питання щодо необхідності вивчення прецедентної практики реалізації права на видалення персональних даних щодо судимості у різних країнах світу, яка налічує понад сто років у таких державах, як Франція та США.

Ключові слова: право на приватність, захист персональних даних, право на забуття.

Литвиненко А.А. Реализация права на забытие через удаление данных о судимости и подозрении в совершении преступления: практика судов некоторых стран Континентальной Европы и современная практика ЕСПЧ

С появлением регистров преступников и системы идентификации личных данных на основании техники А. Бертиллона, право на неприкосновенность частной жизни быстро стало приобретать новые формы, поскольку единожды осуждённый или подозреваемый в совершении преступления, в дальнейшем мог бы пострадать из-за собственного прошлого, не имея на то возможности устроиться на некоторую работу, получить образование, взять кредит и так далее – ведь даже в докомпьютерную эпоху скорость распространения этих данных к работодателям, госучреждениям, банкам и кредитным учреждениям являлась немалой, что не могло не создать истцам проблем. В силу этого, впоследствии участились и судебные процессы, где истцы пытались получить решение суда о уничтожении данных о судимости или подозрении в совершении преступления. В большинстве случаев, это нелегко реализовать на практике, однако реально. После того, как в 1990х годах подобные процессы появились и в Европейском Суде по Правам Человека, и в частности, после решения по резонансному делу Марпера (2008 г.), возникает вопрос о необходимости изучения прецедентной практики по части реализации права на удаления данных истца о судимости и подозрении в совершении преступления, которая насчитывает более ста лет в таких странах, как Франция и Соединенные Штаты Америки.

Ключевые слова: право на неприкосновенность частной жизни, защита личных данных, право на забытие.

Lytvynenko A.A. The application of “right to be forgotten” by means of expunging criminal records: the case law of selected Continental Europe states and contemporary jurisprudence of the European Court of Human Rights

*After the evolvement of criminal registries and Bertillon identification system, the right to privacy has swiftly developed its newly-born hypostases. Indeed, a person being once convicted or accused of a crime could suffer from his impious past in the future, being deprived from an opportunity of certain employment, to be educated or to take a loan. In fact, even in the pre-computer era, the speed of personal data dissemination to employers, public bodies or banks and crediting agencies was high enough at least to create unexpected problems to the plaintiffs. That's why the trials featuring plaintiffs bringing an action to obtain a court order for an expungement of their criminal records became more frequent as the 20th century progressed. In most of the cases, it is quite complicated to obtain such a court order, but it is definitely not beyond reality. Whereas the earliest trials on criminal records expungement have appeared before the European Court of Human Rights in the 1990s, including the resonant judgment of *S & Marper v. United Kingdom* (2008), there is a necessity to investigate on the jurisprudence on criminal records expungement in various states, which tolls over a centuryfold legacy in such countries, as France and United States of America.*

Key words: right to privacy, data privacy, right to be forgotten

Вступ і огляд літератури. Концепція «право на забуття» є неоднозначною та суперечливою. Аналіз судових процесів як в практиці національно-правових систем, так і в міжнародних судах дозволяє припустити, що «право на забуття» є нічим іншим, як позовною вимогою знищити персональні дані позивача. Такими, безперечно є дані про судимість та підозру в скоєнні злочинів. Вочевидь, ту чи іншу справу можна визначити як приналежну до поняття «права на забуття» за фактом того, що особа звертається до суду, аби отримати ордер на знищення, або, як альтернативу (зокрема, доволі-таки характерну для США – обмежене розповсюдження, або приховання¹¹) даних про судимість та підозру в скоєнні злочинів. Реалізація такого права, якщо ж брати за основу практику судів США (якщо говорити про англо-саксонську систему права), виглядає наступним чином – це цивільний позов щодо: а) заборони розповсюдження даних, пов'язаних з затриманням та відбуванням ув'язнення¹² (незалежно від того, чи позивач відбув його, чи його оправдали); б) отримання рішення суду щодо знищення (в окремих випадках – приховання), іноді – повернення позивачеві фолдеру з даними про судимість¹³. У Німеччині, узагальнення судової практики якої наведено у статті із розглядом

¹¹ Див. класифікації щодо утримання та знищення персональних даних про судимість у справі зі штату Меріленд: *Doe v. Commander, Wheaton Police Department*, 273 Md. 262; 329 A.2d 35, 39-41 (1974)

¹² Досить часто, позивачі в США у таких справах не були засуджені, у федеральній справі *Utz v. Hurricane*, 520 F.2d 467, 471- і далі (1975), усі четверо позивачів були судимі, хоч і за «неважкими» статтями, однак їм усе ж вдалося домогтися заборони передачі їх персональних даних до Федерального Бюро Розслідувань.

¹³ Див., наприклад справу *Davidson v. Dill*, 503 P.2d 157, 161-163 (1972)

найбільш цікавих справ, це виглядає так: спочатку позивач повинен звернутися до міського управління МВС, де утримуються його дані про судимість та підозрі в скоєнні злочинів, і в разі відмови у відповідь на заяву – позиватися до суду для отримання рішення на їх знищення¹⁴; у той час, як в США, збір даних відбувається після затримання, то в Німеччині це не обов'язково¹⁵. Підставою для знищення даних, як в США, так і в Німеччині є або 1) статут – напр. положення кодексу, закон чи регламент; 2) судовий прецедент (в США – рішення вищої судової інстанції штату, іноді – апеляційного суду¹⁶; в Німеччині, залежно від федеральної землі, підставою може бути як статут¹⁷, так і судовий прецедент¹⁸).

Тема знищення персональних даних щодо судимості вперше з'явилася у французькій літературі з криміналістики та кримінального права, зокрема, в А. Бонвілля (1844 і 1863)[1] [2]; Г. Пойттвена (1907)[3] та Р. А. Рейсса (1914)[4]. До більш пізніх (середина 20 століття – до наших днів) авторів з Сполучених Штатів Америки можна віднести Л. Ейзенштадта[5] та Ф. Аллена[6], у 1960-х – А. Гоу [7], П.Д. Петлера та Д. Хіллена [8]; у 1970х р.р. – Б. Когона та Д. Лоугері [9], В. Кантрімена [10], Г. Лейка [11], колективу *Chicago Law Review* (1974) [12], М. та Д. Е-Х. Мазурека[13], у 1980-х р.р. – М. А Франкліна та Д. Джонсен[14], а також ряд сучасних французьких авторів Ж.-К. Фарсі (1990) [15] та Х.В. Ру-Демаре (2012) [16]. Правові аспекти проблеми необмеженого строку утримання даних про судимість та підозру в злочинах знайшли відображення у роботах американських юристів, наприклад, Голда і Вільямса (1969)[17]. У вітчизняній юридичній науці це поняття висвітлювалося слабо: або ж автори не поділяли «право на забуття» на окремі категорії, або доволі обмежено розглядали його в системі права ЄС, до того ж, у вельми-таки специфічному контексті, наприклад, права на знищення даних на електронних ресурсах[18][19]. Автор цієї статті займався дослідженням теми «права на забуття» в контексті свободи слова, на основі справи зі США, *Sidis v. F-R*

---

¹⁴ Впринципі, такою є загальна практика починаючи з 1960х років, див. *VG Freiburg*, Urt. v. 03.04.1979, VS VI 1054/78, параграф 4-7; *VG Hessen*, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 2-3. Більш детальний опис процедури див. у справі *VGH Baden-Wuerttemberg*, 10.02.2015 - 1 S 554/13

¹⁵ Див. *BverwG*, Urt. v. 19.10.1982 – *BverwG* 1C 26.79, параграф 2-3, 5. Так, позивача викликали до управління МВС м. Бохум для зняття відбитків пальців через підозру у махінаціях, проте позивач ніколи не був ані затриманий, ані засуджений в рамках даного провадження.

¹⁶ Див. справу *In Interest of E.C.*, 130 Wis. 2d 376, 381-383 (1986)

¹⁷ Див. справу *BVerwG*, Urt. v. 20.02.1990 – *BverwG* 1C 30.86, параграф 4

¹⁸ Щодо цього див. позицію вищого адміністративного суду землі Нижньої Саксонії в справі *OVG Niedersachsen*, Urt. v. 21.05.1992, 13 L 1067/92, параграф 1-2; 12-15

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018
Publishing Corp. та ряду інших справ у практиці судів Сполучених Штатів[20], і досліджував практику Європейського Суду з Прав Людини з цього питання[21].

Історія. Право на знищення чи видалення даних про судимість насамперед пов'язане з впровадженням та розвитку реєстрів злочинців. Родоначальником таких реєстрів в країнах Європи стала Франція у першій половині 19 століття. Хоча фахової літератури з криміналістики та судової практики безпосередньо на цю тему є достатньо небагато, автор звертається до французьких першоджерел та практики корекційних¹⁹ («*Tribunal correctionnel*») судових інстанцій, касаційного суду («*Cour de Cassation*»), а також цивільних судів («*Tribunal de civil*») в контексті відповідальності за порушення вимог щодо роботи з персональними даними злочинців (тут слід наголосити, що у випадку навмисної махінації передбачалася кримінальна відповідальність²⁰, у випадку халатності – цивільна²¹). Саме поняття «даних про судимість», чи, французькою, «*casier judiciaire*» та базових принципів функціонування реєстрів злочинців вперше було описане в 1844 році Арнольдом М. Бонвіллем (1802-1894), в роботі про запобігання рецидивізму у Франції[1], якого деякі фахівці з кримінології вважають «батьком» концепту [22, ст. 29-31]. Та найбільш ґрунтовну роботу з аналізу особливостей функціонування реєстрів виконав суддя трибуналу в Сені (м. Париж), Густав Пойттвен (1907)[3], який також провів аналіз функціонування таких реєстрів у деяких країнах Європи – чи не єдина робота, присвячена цьому питанню у тогочасній Франції (19- поч. 20 ст.). Ця література, а також практика французьких судів є основним джерелом даного розділу, в якому ми також спробуємо розібратися, як саме утворилося й право на видалення персональних даних з реєстрів, та яким чином вплинуло на сучасну практику судів, в тому числі, і в Європейському Суді з Прав Людини.

Історія реєстрів злочинців у Франції починається з 1790 р., коли управління МВС міста Париж стало збирати витяги з рішень паризьких корекційних судів з вирокami (або визнанням підозрюваного невинним), утворивши картотеки, де дані про злочинців розміщувалися в алфавітному порядку. Ст. 29 (п. 1-2) Декрету від 19 вандем'єра IV року (за григоріанським календарем – 11 жовтня 1795 року) запроваджувала реєстр при кожному корекційному суді, зобов'язуючи клерка вести в

¹⁹ «*Tribunal correctionnel*» (українською «корекційний суд», «кримінальний суд») – у Франції суд першої інстанції, до предметної юрисдикції якого входять виключно кримінальні справи.

²⁰ Див. справу *Brajeux*, 31 Mars. 1875, Trib. Corr. de Dijon, 1875 Dall. Per. II 32; 1877 Sirey I 140, 141

²¹ Див. справу *Durrieu c. Guy et Cros*, 6 fevrier 1872, Cour d'Appel de Montpellier, 1872 Sirey II 49

алфавітному порядку список усіх осіб, що предстали перед судом, а також коротку відомість про отриманий ними вирок; щодесять років клерки з Парижа, Марселя, Бордо та Ліона мали відправляти дані про злочинців у центральний реєстр в м. Париж²². Централізовані реєстри злочинців, інформація до яких мала зтікати з усіх корекційних судів Франції, з'явилися наприкінці 1808 року з прийняттям Кодексу кримінального розслідування Франції, відповідно до ст. 600, 601 та 602 якого, при корекційних судах запроваджувалися реєстри (франц. «*sommaire judiciaire*») усіх засуджених осіб [1, ст. 95-101; 3, ст. 19, 14; ст. 8; 15, ст. 778-779], а за основу положень статей 600-602 були узяті вказані вище норми Декрету 1795 року [3, ст. 24], а от централізованих реєстрів стало два: в МВС та Міністерстві Юстиції²³. Ранні їх варіанти, за свідченнями Бонвілля та Пойтвена, склалися на кшталт списків клієнтів торговців [1, ст. 90-91]; до картки кожного зі злочинців поміщався додатковий «бюлетень», якщо той скоював новий злочин (починаючи з 1880-х р.р., після прийняття закону щодо покарання злочинців-рецидивістів²⁴, у практиці французьких судів бюлетні без підкріплення витягом з рішення суду не визнавалися доказами рецидиву або підтвердженням факту судимості²⁵, проте раніше, Касаційний суд Франції вважав витяг з бюлетню достатнім²⁶). Аналогічну позицію стосовно невизнання даних з карток судимості аутентичними без витягу з вироку суду зайняв і Касаційний Суд Бельгії у справі *Ван Зундerta* (1906 р.)²⁷. Разом з корекційними судами, реєстрами злочинців володіла і муніципальна поліція міст Франції [3, ст. 25-27]. У 1840-х роках реєстрів злочинців налічувалося близько 400 [3, ст. 6]; однак централізація реєстрів, за свідченнями французьких адвокатів та суддів, доволі відчутно сповільнювала роботу судів та прокуратури, адже пошук карток займав багато часу, до того ж, нерідко через неточність даних прокурорам та суддям

---

²² 19 vendemiaire an 4 (11 octobre 1795), *Decret sur la division du territoire de la France, par rapport a l'exercice la droit politiques, a l'administration, a la police et la justice; et placement des autorités*, Art. 29 (1); (2), 1835 Pasin. I 90, 93; 1835 Duv. II 312, 315

²³ Див. *Poittevin*, стор. 24. За ст. 600, в реєстр вносили ініціали, місце роботи, вік та місце проживання засуджених. У той же час, за ст. 601, клерки відтепер зобов'язувалися відправляти копії даних щотримісяці.

²⁴ *Loi du 27 mai 1885 instaurant la relegation des recidivists*, art. 11

²⁵ Див. рішення Касаційного суду Франції 19 століття на цю тему: *Grange*, 4 fevr. 1887, Cour de Cass., Cham. crim, 1887 Sirey I 141; *Beauchet*, 14 sept. 1886, Cour de Cass., Cham crim, 1887 Sirey II 56; *Evrard*, 11 aout 1899, 1901 Sirey I 427, 428

²⁶ Див. рішення Державної ради Франції у справі *Election de Castilao*, 4 nov. 1881, Cons. d'Etat, 1882 Dall. Per. III 68 та справи Касаційного суду Франції стосовно використання «бюлетнів» у якості доказів.

²⁷ *Procureur General pres la Cour d'Appel de Bruxelles c. Van Zundert*, Cass. 19 novembre 1906, 1906 Pas. I 45, 45-47

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018 доводилося напряму звертатися до міських управлінь МВС Франції²⁸. Доступ до даних злочинців у реєстрах в перші десятиліття їх функціонування мали винятково суди [3, ст. 6], з 1850 року – прокуратура, яка направляла своїх працівників до реєстрів для видачі «карток судимості»²⁹. У 1850 році за наказом МВС³⁰, систему децентралізували: більшість матеріалів реєстрів з МВС та з Міністерства Юстиції були передані в реєстри до архівів місцевих судів, тюрем та актів цивільного стану. Змінилися і «картки» – прообраз сучасних файлів, які відтепер містили і інформацію про банкрутство та погашені судимості³¹. Що стосується знищення даних, то дана практика також була відома клеркам реєстрів³², однак насправді, вона, вочевидь не мала багато спільного з сучасним уявленням про запит до управління МВС про знищення даних про судимість, як це робиться з середини 20 століття, скажімо, у Німеччині. Так, у середині 19 століття, дані про судимість знищувалися, коли раніше судимий вмирав³³; принаймні в деяких містах Франції клерки знищували персональні дані засуджених, яким виповнювалося 80 років, адже управління вважало, що особи такого віку рідко скоювали злочини, і навряд чи би прожили довше 80 років³⁴. Підтвердженням цього могло стати свідоцтво про смерть, однак доволі важко оцінити, наскільки злагоджено діяли працівники реєстрів, аби вчасно вносити в картки поправки, або ж знищувати їх. Виходячи з практики французьких судів у справах, пов'язаних з недбалістю обробки даних, організація була наступною: зразу після оголошення рішення суду клерки надсилали дані «бюлетні» до судів та прокуратури, яка, в свою чергу, направляла документи до Генеральної Прокуратури Франції; потім «бюлетні» поверталися до реєстрів та очікували верифікації даних злочинців; вже потім, клерки розміщували дані злочинців у реєстрах в алфавітному порядку³⁵. Власне, недбалість серед клерків рідкістю не була, однак не завжди працівник реєстру був винен у втраті даних, як, наприклад, в справі *Mesnard c. Crevelier*, де працівник суду подав позов на працівника реєстру на підставі видачі чоловікові, який бажав служити в армії, «порожнього» бюлетня, який засвідчував відсутність у нього судимостей, однак той чоловік був мінімум раз судимим. Суд

²⁸ *Circulaire Ministrielle du 6 decembre 1850*, Dall. Per. 1853 III 13, 14

²⁹ *Recevez, Casier Judiciaire*, Dall. Per. 1853 III 25, 25-26

³⁰ Див. текст у Dall. Per. 1853 III 13

³¹ *Recevez*, Dall. Per. 1853 III 25, 26

³² Там само, ст. 25.

³³ Там само, ст. 26

³⁴ *Farcy*, ст. 9

³⁵ *Mesnard c. Crevelier*, 12 fevrier 1874, Trib. civ. de Bordeaux, Sirey 1874 II 247.

Бордо зазначив, що відповідальність, передбачена ст. 1382 Цивільного Кодексу Франції за професійну недбалість (так, наприклад, в Бельгії і Франції, відсутність згоди на інвазійне лікування, фактично, інформованої [з поправкою на 19 століття] згоди, також несла за собою цивільну відповідальність на базі статті щодо професійної халатності³⁶), могла настати за умови, якщо сам працівник реєстру неналежно повівся з документами, чи не знайшов бюлетню, суд встановив, що бюлетень вчасно не повернувся з міського суду до реєстру і виніс рішення на користь відповідача³⁷. Іноді, в разі недбалості або ж махінацій з даними реєстрів наставали негативні наслідки (наприклад, позивача виключили з армії), він міг домогтися від держави компенсацію за заподіяну шкоду у разі доведення провини клерка за недбалість³⁸. Тут варто зазначити, що з середини 19 ст., почалося і міжнародно-правове співробітництво з обміном даних про судимість в рамках двосторонніх договорів, і почалося воно також з Франції: 25 квітня 1857 р. МВС Франції та Австро-Угорської Імперії уклали міжміністерську угоду про обмін даними про засуджених між країнами за ініціативою австрійської сторони, який розпочався з 1858 року [2, ст. 629-633; 3, ст. 327]. *Бонвіль* (1864) підкреслював, що ряд країн Європи, зокрема Португалія та Італія взяли за основу французьку модель створення реєстрів злочинців[2, ст. 629-631]. В 1869 Франція та Австро-Угорщина уклали договір про екстрадицію [23, ст. 328-329], положення якого (стаття 17) передбачали обмін «картками засуджених» між країнами[3, ст. 327-328]. Цікаво, що з 1870 р. Франція та Велике Герцогство Боден (1806-1918) обмінювалися даними про судимість та витягами з вироків судів через міністерства закордонних справ, у 1888 після міністерського декрету Герцогства, вони стали надходити через дипломатичну пошту [3, ст. 327], щоправда жодних двосторонніх договорів між двома державами не укладалося. За даними Густава Пойттвена, ця практика збереглася принаймні до початку 20 століття[3, ст. 326-327].

Іноді, працівники реєстрів вдавалися до махінацій задля знищення даних за проханням засуджених, хоча в майбутньому, нерідко засуджені підробляли та фальсифікували документи, представляючись чужими іменами, та маючи при собі

³⁶ Див. Бельгія: *Demarche c. Dechamps*, 27 Nov. 1889, Trib. civ. de Liege, BJ 1890.471, Pas. 1890 III 83, 85; апеляція по справі, 30 juin 1890, Cour d'Appel Liege, Pas. 1891 II 78, 80; Sirey 1895 II 237, 237-238; Dall. Per. 1891 II 281; Франція: *Eoux N c. Docteur Lenormant*, 28 Juin 1923, Cour d'Appel Paris, Dall. Per. 1924 II 116; *Vve Seignobos c. Docteur H.*, 31 octobre 1933, Cour de Cass., 1934 Sirey I 11, 11-12.

³⁷ *Mesnard c. Crevelier*, 12 fevrier 1874, Trib. civ. de Bordeaux, Sirey 1874 II 247, 248

³⁸ *Poirey*, 25 juin 1924, Cons. D'Et., Dall. Heb. 1924.687, 688

документи інших осіб, у той же час, за фальсифікацію «*casier judiciaire*» також передбачалася кримінальна відповідальність³⁹. За свідченнями Пойттвена, дана «практика» почалася з кінця 19 століття, відколи засуджені стали усе активніше фабрикувати та підробляти документи, представлятися чужими іменами та мати при собі чужі документи [3, ст. 146]. При цьому, важливими були дві умови: найперше, це те, що особа, за яку себе видавав злочинець, повинна була мати судимість, адже без цього, «картка судимості» не була б заведена; по-друге, особа повинна бути не померлою, оскільки «картки судимості» знищувалися після смерті засуджених на підставі свідоцтва про смерть⁴⁰. У той же час, в разі того, якщо засуджений «узурпував» особу померлого, або зізнавався про це на суді, тоді ж, кримінальна відповідальність не наставала. Так, у справі *Ф'юмеля*, вирішену міським судом м. Лімож (1901), шахрай представлявся іменем «доктор Л'ютеркуль» та продавав фальшиві ліки; будучи заарештованим за шахрайство – назвався «Теодором Шеміном» (судячи з матеріалів справи – на той момент, Т. Шемін був безвісно зниклим); однак на суді Ф'юмель зізнався, що присвоїв собі ім'я іншої людини, і суд вирішив зняти обвинувачення з нього⁴¹. Вочевидь, з плином 19 століття та з появою техніки ідентифікації злочинців за методом А. Бертіллона, з яким в «картку судимості» стали заносити усі антропометричні персональні дані [4, ст. 36-38], у реєстри стали заносити деяку власність судимих: наприклад, у справі *Вінцента* (1910), винахідливий чоловік, Рене Вінцент, який вже неодноразово притягувався до відповідальності за деякі адміністративні правопорушення, додумався забрати номер автомобіля п. Дюкос, та їздив з цим номером Парижем, знаючи, що порушення правил дорожнього руху, будуть занесені в «картку судимості» особи, за якою закріплений номер автомобіля, і власника автомобіля шукатимуть відповідно до цих даних. Дюкос подала позов на Вінцента за махінацію даних про судимість на підставі п. 1 ст. 11 закону від 1900 року до Корекційного суду Сени (м. Париж), вигравши справу⁴². Не можна оминати увагу і бельгійську справу *Ренара* (1879) з курйозними обставинами. Жандармерія заарештувала чоловіка на ім'я Альфред Ренар за

---

³⁹ Див., наприклад, справу *Min. Publ. c. Femme Lalonde*, 4 Mars. 1907, Cour d'Appel de Paris, Dall. Per. 1907 II 355

⁴⁰ Див. *Poittevin*, ст. 146; див. також справу *Min. Publ. c. Schartier*, 26 decembre 1901, Cour d'Appel de Limoges., Jour. des Parq. 1903 II 78

⁴¹ *Fumel*, Limoges, 21 Mars. 1901, Dall. Per 1901 II 200

⁴² *Dame Ducos c. Vincent*, 11 aout 1909, Trib. corr. de la Seine, Dall. Per. 1910 II 88; *Loi du 11 juillet 1900*, Dall. Per. 1900 IV 60, Art. 11 (1)

дезертирство з 13 лінійного полку. На допиті обвинувачуваний назвав себе Шарлем Каєром та надав про себе ряд даних, що не відповідали дійсності, однак згодом зізнався, що його звали Альфред Ренар, і що він ніколи не був військовослужбовцем. Тоді корекційний суд міста Монс зняв з позивача обвинувачення в дезертирстві, проте він отримав вирок в 1 місяць позбавлення волі та штраф у 26 франків за підробку документів. Позивач подав апеляцію до Брюсселю та виграв позов: апеляційний суд Брюсселю постановив зняти з нього усі обвинувачення, адже його затримання було визнане неправомірним, а за таких обставин, на думку апеляційного суду, надання фальшивих персональних даних не можна вважати підробкою⁴³.

Загалом же, «реабілітацію» у вигляді знищення персональних даних щодо судимості до кінця 19 століття на практиці було отримати досить важко, однак не нереально, про що свідчить справа *Бражо* (1875): чоловік на ім'я Сіріл Бражо в 1868 році був засуджений у за крадіжку тачки до тримісячного ув'язнення в м. Вассі, надавши дані свого рідного брата П'єра, до фолдеру якого їх і занесли. П'єр звернувся до суду, аби отримати рішення про вилучення даних зі своєї «картки судимості», однак суд першої інстанції відмовив позивачеві, заявивши, що не має предметної юрисдикції давати таке рішення. Апеляційний суд міста Діжон розглянув обставини затримання Сіріла Бражо, якого замість тюрми направили до психоневродиспансеру, де він помер у 1869, і визнав, що позивач П'єр довів помилку внесення судимості за крадіжку тачки, адже ані місце роботи, ані місце проживання позивача не співпадали з поданими Сірілом; також суд визнав, що суд першої інстанції мав повноваження винести рішення про вилучення даних навіть попри те, що законодавство жодних приписів щодо вилучення даних про судимість не містило – на підставі аналогії з вимогою підтвердження судом особи засудженого. В підсумку, позивачеві вдалося добитися вилучення цих даних⁴⁴. Траплялося, що самі суди, як правило, робили «послаблення» щодо рецидивістів та не враховували попередні (переважно не тяжкі) злочини, термін давності яких (що рахувався з моменту винесення вироку), становив понад 10 років⁴⁵. Однак, в 1899 році, парламент прийняв закон⁴⁶, який давав право звернутись до суду за видаленням даних щодо судимості. Суд встановлював, через

⁴³ *Le Ministere Public c. Renard*, 30 janvier 1879, Cour d'Appel de Bruxelles, 1879 B.J. 315, 315-316

⁴⁴ *Brajeux*, 31 Mars. 1875, Cour d'Appel Dijon, 1875 Dall. Per. II 32; Sirey 1877 II 140, 141

⁴⁵ *Min. Publ. c. Cantillion*, 23 juil. 1893, Cour de Cass, Cham. Crim., Dall. Per. 1896 I 271, 275

⁴⁶ *Loi du 5 aout 1899*, Dall. Per. 1899 IV 60; із внесенням змін законом *Loi du 11 juillet 1900*, Dall. Per. 1900 IV

який час ці дані можна буде знищити – 10, 15, чи 20 років у залежності від тяжкості злочину, час відраховувався з моменту вступу вироку в силу (аналогічно це відбувалося і в Швейцарії з деякими умовами). Так, можна пригадати справу *Ермена* (1902), в якій чоловік, востаннє засуджений в 1896 році, волів знищення даних щодо його судимості, аби поновитися в списках виборців, однак суд не задовільнив його вимогу, оскільки десяти років з часу останньої судимості не пройшло⁴⁷. Нотатка до справи та її фабула дозволяють припустити, що дані позивача про судимість розсилалися до багатьох державних інстанцій, окрім МВС та прокуратури, а отже й ефективність знищення даних про судимість позивача в реєстрі засуджених без аналогічних дій в інших реєстрах видавалася б вельми сумнівною⁴⁸. Зауважимо, що аби домогтися видалення даних про судимість в строк 10, 15 і 20 років, сам позивач повинен був не вчиняти жодних правопорушень у цей час. Власне, про це свідчить справа *Поньона* (1925), де позивач намагався отримати видалення даних про судимість, мотивуючи це тим, що «відбув» 15-річний термін, однак факт ще двох судимостей за побої протягом цього періоду звів усі його намагання нанівець, і Касаційний Суд Франції відмовив позивачеві у знищенні даних про судимість⁴⁹.

Практика французьких судів 20 століття свідчить, що колишні засуджені не раз позивалися щодо знищення персональних даних. Наприклад, у 1932 році, Державна Рада Франції (фр. «*Conseil d'Etat*») винесла рішення по справі доктора Батута щодо знищення даних про судимість. Батут, будучи кавалером ордену Легіону Честі ім. Н. Бонапарта з 1905 року, скоїв «вбивство з ревнощів» в Алжирі у 1914 році; відбувши покарання він погасив судимість, однак членство в Ордені відновити йому не вдалося. Суд зазначив, що регламент Ордену⁵⁰, сам по собі, не позбавляє членства за скоєння злочину, а призупиняє його на час відбування покарання, у той же час, регламент залишав можливість позбавляти членства через вчинення тяжких злочинів. Верховний Суд відзначив, що видалення його даних про судимість не поновить членство, і рішення про поновлення членства може прийняти лише сам орден. Суд відзначив, що випадки «права на забуття» могли б лежати в площині поновлення в

---

⁴⁷ *X c. Hermant*, 26 mars 1902, Cour de Cass, Civ. Rej., Dall. Per. 1904 I 607, 608

⁴⁸ Там же, стор. 608

⁴⁹ *Ministere Publique c. Pognon*, 3 mai 1924, Cour de Cass, Cham. Crim, Dall. Per. 1925 I 69; Dall. Heb. 1924.394

⁵⁰ Nov. 24, 1852, Dall. Per. 1852 IV 213, art. 3, 5

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018

списку виборців⁵¹ (за деякі злочини громадянина могли позбавити права голосу), та оцінив можливість переносу принципу реабілітації в списках виборців на поновлення в статусі кавалера, однак Державна Рада все ж дійшла висновку, що можливість реабілітації, навіть попри видалення інформації про судимість позивача з «картки засудженого» не забезпечить йому повернення членства, що є прерогативою керівництва ордену. Відповідно, Батут програв апеляцію⁵². В деякому розумінні, поновлення у списку виборців (незалежно від видалення даних про судимість) ставало для громадян своєрідним «правом на забуття», проте, в разі скоєння тяжких злочинів, зокрема, військових, відновити втрачені громадянські права не видавалося за реальне: у справі Аржентейського мирського суду⁵³ 1931 року, військовий, засуджений за висловлену неповагу до начальства, намагався поновитися в списках виборців, але за фактом скоєного ним в минулому військового злочину (навіть те, що він не був тяжким), суд відмовив йому⁵⁴.

Система ведення реєстрів у Бельгії від свого французького аналога сильно не відрізнялася функціонально, однак в той же час не була децентралізованою, регулювалася виключно міністерськими циркулярами 1880-1890х р.р., та мала дещо видозмінену систему утримання даних, зокрема, розподіляючи злочинців за видом та обставинами скоєних злочинів, яких було близько 10⁵⁵; аби отримати доступ до реєстрів, суди повинні були заповнювати спеціальну форму-запит з поясненням його мети [3, ст. 178-181; 185-186]. Хоча практика бельгійських судів є меншою за французьку, доцільно згадати справу *Peltzer v. Castan*, де донька вбивці Арманда Пельцера, засудженого та померлого в тюрмі за кілька років до позову, судилася з М. Кастаном, директором музею воскових фігур «*Musee Castan*» (1875 – 1895) в місті Брюсель, де на виставці воскових фігур «*chamber criminelle*» був присутній восковий манекен з зовнішністю її батька; позивачці вдалося виграти позов на підставі

---

⁵¹ Див. примітку до справи *X c. Hermant et al.*, 26 mars. 1902, Cour de Cass., Cham. Civ., Dal. Per. 1904 I 607, 607-608

⁵² *Batut*, 22 avril 1932, Cons. D'Et., Dall. Per. 1932 III 19, 20

⁵³ Мирський суд, або «*tribunal de paix*» – кантональний суд у Франції в 1790-1958р.р.

⁵⁴ *X*, 16 juin 1931, Trib. de paix D'Argenteneuil, Dall. Heb. 1931.536.

⁵⁵ За даними Пойтвена, в реєстрах злочини розподілялися на наступні категорії: 1) більшість злочинів (окрім вказаних в наступних категоріях), включаючи усі умовні покарання; 2) військові злочини; 3) пияцтво на публічних місцях; 4) дані щодо вироків іноземних судів громадянам Бельгії; 5) ордери судів про помилування. За його свідченнями, окремими категоріями злочинів також виділялися: жебрацтво, бродяжництво і розпуста (*Poittevin*, стор. 180-181; 185-186).

майнових прав⁵⁶ у імені і зовнішності батька, що захищався законом від 1885 року в Бельгії, добившись заборони виставки⁵⁷. Ця справа неодноразово визнавалася однією з найбільш ранніх справ в практиці судів Європи, які закріплювали право на недоторканність особистого життя [25, ст. 1467-1468]; у тому числі – чи не найпершою, що підтверджувала існування цього права в практиці бельгійських судів [26, ст. 21] (однак враховуючи ранню практику бельгійських судів, таке твердження є цілком невірним⁵⁸).

---

⁵⁶ Див., наприклад, справу *Royer c. Berthon*, Lyon 8 juillet 1887; Paris, 9 aout 1888, Sirey 1890 II 241. Так, говорячи про репродукцію чи продаж фотографії без згоди автора, французькі суди ще в середині 19 століття – що цікаво, задовго до британських та американських судів – визнали, що позивач має майнові права у своїй зовнішності та імені, а отже, фотограф не може без його згоди публікувати його знімок та продавати його: яскравим доказом цього стає справа А. Дюма проти паризького фотоателє Лібера, в якій відомий французький письменник подає позов через публікацію та продаж знімку самого Дюма та письменника разом з акторкою Адою Менкен. Йому вдалося виграти позов: Апеляційний Суд Парижу, на підставі рішення Касаційного Суду Франції (16 janvier 1864, Cour de Cass., Sirey 1864 I 303, Dall. Per. 1864.890), визнав, що репродукція «портрету» та продаж (в конкретному випадку – фотографії) не допускається без згоди людини, зображеної на ньому: див. *Dumas c. Liebert*, 25 mai 1867, Cour d'Appel de Paris, Sirey 1868 II 41, 41-42; Jour. du Pal. 1868 I 216, 217; 2 Pan. Chr. 157, 158-159, див. також А. Bigeon, *Photographie et le Droit*, Paris – Charles Mendel (1894), стор. 162-163 та Безперечно, що майнові права на витвори мистецтва, відповідно до Бельгійсько-іспанської Конвенції від 26 червня 1881, та франко-бельгійської Конвенції від 31 жовтня 1881, належать авторові, а в поняття «витворів мистецтва», окрім усього іншого, входять і фотографія та літографія, репродукція яких та подальший продаж без згоди автора заборонялися: див. Справи: *Spiridione Antippa & G. Zanghaki c. Hippolyte Arnour*, 1 mars. 1877, Cour d'Appel Mixte Alexandre, Lyon-Caen & Delatain, T. II 22, 24; *Dupont c. Rossel*, 3 novembre 1893, Cour d'Appel de Bruxelles, 1894 Sirey IV 20, 20-21; в Італії: *Stradone c. Esposizione Nazionale quadriennale di arte di Roma*, Sentenza 19 maggio 1959, Trib. di Roma, 1959 (83) II. Foro Italiano I 173, 177-178. Однак, згадані вище двосторонні договори між Францією і Бельгією, Бельгією та Іспанією не містили положень щодо незаконності публікації фотопортретів людей без їхньої згоди – цей принцип став надбанням судової практики. Слід відзначити, що ряд судів Франції трактували «право у власній зовнішності», як немайнове право, див. наприклад справу *T c. Du Laar*, 4 mars. 1905, Trib. de paix. Narbonne, Dall. Per. 1905 I 390, 391, хоча інші суди прямо зазначали про протилежне, див. справу *Doyen c. Parnaland et Societe Generale des Phonographes et Cinematographiques*, 10 fev. 1905, Trib. civ. de la Seine, Dall. Per. 1905 I 389, 389-390. Обидві справи були позовами осіб, відзнятих на відеоплівку без їх згоди (в першій справі – акторка, що виступала в Соборі святих Юра і Пастора (м. Нарбонна), в другій – пацієнт, хірургічну операцію на якому, зняли на відео).

⁵⁷ *Peltzer c. Castan*, 26 Nov. 1888, Cour d'Appel de Bruxelles, Pas. 1889 II 94, 1889 Jour. de Tribunaux 1889.18, 19-21; 25-27; Sirey 1891 IV 35, 35-37. Вирішуючи справу, суд зазначив наступне. «Свобода комерції та промисловості, як ми востаннє казали [...] – Я відповім, що гідність не перебуває в сфері бізнесу, та якщо перетинаються інтереси організатора спектаклю, та й на шкоду, завдану молодій дічині, правосуддя не може не реагувати»; «Попри напруженість громадських дебатів та болючість ув'язнення, він [Кастан] повинен був передбачити ганьбу, яку спричинить виставка, його імені та його дітям, обрікаючи їх на довічний публічний осуд...» (авторський переклад з французької, Recueil Sirey 1891 VI 35, стор. 36)

⁵⁸ Так, наприклад, можна пригадати справу *Société Liébig's extract of Meat Company et héritiers Liebig c. Houlekiet et Aoderson*, 10 decembre 1884, Trib. comm. de Bruxelles, 1884 Jour. de Trib. 1511, 1511-13, де проти двох підприємців, що займалися виготовленням м'ясних естрактів за рецептами Юстуса фон Лібіга, підприємство Liebig Extract of Meat Company та спадкоємці Лібіга за розміщення зображення Лібіга на упаковках (справа виграла позивачі). А справи щодо «right to one's image», поширеної в сучасній практиці ЄСПЛ були відомі в практиці бельгійських судів значно раніше. Так, в ранній справі апеляційного суду м. Льєж, фотограф зробив груповий знімок дітей, однак фотографія вийшла неналежної якості, тому родина не погодилася її забрати, і, відповідно, оплатити його роботу. Фотограф виставив фото дітей на виставці – як виявилось, задля того, аби таким чином змусити родину оплатити фото. Батько дітей подав на нього в суд, який вирішив на його користь, зазначивши, що низька якість зображення не дає підстав розміщувати фото людей на виставці без їхньої згоди, див. *R... c. P...*, Cour d'Appel de Liege, 26 Mai 1859, V.J. 1861.725. Відомі були й справи про розголошення фактів особистого життя у пресі, див. *Bister-Bois D'Engrien c. Lemaitre*, 11 janv. 1888, Trib. civ. de Liege, Pas. 1888 II 192, 193 однак виграти позов було в конкретному випадку можливим лише на підставі наклепу (дифамації), або нанесення моральної шкоди. Судячи з практики бельгійських судів, вони не розрізняли наклеп та втручання в приватне життя позивача, як таке, адже, наприклад, наклепницька публікація

Доволі показовою для більш сучасного стану реалізації права на видалення персональних даних є практика судів Швейцарії 20 століття. З найбільш ранніх справ на дану тему можна згадати справу *Охсенбайна* (1889), рішення по якій виніс Федеральний суд Швейцарії. Позивач у цій справі отримав заборону на публікацію буклету описавши історію 16-річної повії з Женеви, яка попросила прихистку у госпіталі, і за власним зізнанням, більше ніколи не воліла займатись проституцією. При собі вона мала документи 23-річної жінки. Сутенера дівчини звинуватили у втягненні неповнолітніх у розпусту, а сама ж дівчина наважилася припинити попередній спосіб життя. Однак, у ході слідства проти сутенера, було встановлено, що 16-річна дівчина раніше фігурувала в реєстрах повій та сама воліла займатись проституцією, попри вік. У тій ситуації, що склалася, Охсенбайн звинуватив відповідача, працівника міського управління поліції. Той, у відповідь, подав позов до суду за наклеп; апеляція результату не дала, тому Федеральний суд виніс рішення на користь відповідача, постановивши відшкодувати 5 тисяч франків⁵⁹. Що ж до реєстрів злочинців, вони утворилися у 1890х р.р. у кожному з кантонів Швейцарії під назвою «*Office du Casier Judiciaire*». Процедура видалення даних також існувала по відношенню до померлих засуджених; за свідченнями Пойттвена, вона існувала і по відношенню до давно погашених судимостей, але тоді дані про судимість так чи інакше перераховувалися [3, ст. 259-262, 266-267]. В 1930х відбулись зміни в «*Strafgesetzbuch*» (Кримінальний Кодекс Швейцарії), за яким, у ст. 80 (1) та 80 (2) надавалася можливість знищення даних позивача з «картки судимості» за відповідним рішенням суду⁶⁰. Термін складав 10 або 15 років від дати вироку засудженому (у залежності від характеру злочину), або дорівнював терміну умовного ув'язнення. На щастя, збереглася практика судів, що засвідчує, як саме працював механізм права на реалізацію знищення даних про судимість. Наприклад, у справі *Ворндлі* (1942), позивач збив чоловіка під час руху автомобілем у 1940 році, отримавши строк умовно. Два роки потому, він звернувся до суду, аби отримати ордер на знищення даних про судимість, адже умовний строк став підходити до кінця. Суд підтвердив, що дані про судимість можуть видалятися після закінчення строку,

---

розцінювалася ними у 19 столітті також як втручання в приватне життя, див. справу *La veuve de Paere c. La Journal "Le Patriote"*, 20 mai. 1892, Trib. civ. de Bruxelles, 1892 B.J. 943, 943-944

⁵⁹ *Ochsenbein c. Petitpierre*, Arrêt du 29 Juin 1889, BGE 15 I 439, 440-442; 445-446

⁶⁰ *S. M. gegen Kriminalgericht des Kantons Schwyz*, Urteil des Kassationshofes vom 5 Mai. 1944, BGE 70 IV 60, 62

однак оскільки він на той момент не сплив, позивач програв⁶¹. Задля знищення своїх даних, позивачеві необхідно було оплатити процесуальні витрати, що впринципі могло стати проблемою для багатьох колишніх засуджених з невисоким рівнем доходів: у справі «X» (1943), позивач здійснив крадіжку разом зі своїм братом у 1918, відбувши ув'язнення (судячи з витягу рішення суду, доволі нетривале) та з того часу більше ніколи не скоював злочинів. Понад 20 років потому, позивач звернувся до суду кантону Швайц, який не задовільнив його вимогу, оскільки він не міг покрити витрати за процес 1918 року (104.05 франків), поставивши процедуру знищення даних у залежність від оплати, однак не просто за її умови, а за фактом оплати, на думку суду, мав розпочатися термін відліку до дати знищення його даних. Однак, на апеляції, Федеральний суд зазначив, що така позиція нижчестоящего суду є категорично неприйнятною, оскільки це б фактично призвело до того, що більш забезпечений засуджений міг би оплатити процесуальні витрати одразу, чого не можна сказати про людину з доволі низьким рівнем доходів, і тому встановив, що відрахування терміну не може встановлюватися з дати оплати процесуальних витрат. Суд встановив, що позивач може звернутися про знищення даних після оплати витрат, і пішов позивачеві назустріч, встановивши, що злочин, вчинений на пару з братом зменшить розмір виплати вдвічі – до 52 франків⁶². Позивачеві у справі *Стуца* (1955) вдалося домогтися знищення даних про порушення правил дорожнього руху на підставі закінчення випробувального строку, що свідчить про реальність «права на забуття» у випадку виконання позивачем усіх вимог законодавства та надання доказів щодо своєї «зразкової поведінки» і відсутності нових правопорушень⁶³. За кілька десятиліть судова практика Швейцарії з цього питання вдосконалилася завдяки прийняттю в 1970-1980х ряду директив щодо утримання персональних даних про судимість, наприклад, в одному зі своїх рішень 2002, в якому Федеральний Суд Швейцарії задовільнив вимогу позивача знищити його дані ДНК після закриття кримінального провадження, де позивач проходив як підозрюваний в педофільії. Справу проти позивача закрили через відсутність доказів, а отже, дані ДНК позивача мали видалятися за його запитом після проходження п'ятирічного терміну давності (в

---

⁶¹ *Staatsanwaltschaft des' Kantons Aargau g. Wörndli*, Urteil des Kassationshofes vom 15 Oktober 1942, BGE 68 IV 104, 104; 107-108

⁶² *X g. Kriminalgericht des Kantons Schwyz*, Urteil des Kassationshofes vom 17 September 1943, BGE 69 IV 159, 161-163

⁶³ *Stutz g. Statthalteramt Horgen*, Urteil des Kassationshofes vom 23. September 1955, BGE 81 IV 213, 216

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018
іншому випадку – якщо підозрюваного суд визнавав невинним, то його дані ДНК мали видалятися після закриття справи за його запитом⁶⁴). Вперше щодо доцільності утримання даних осіб, підозрюваних у злочинах, цей же суд висловився у справі «В» за вісім років до згаданого вище процесу. Позивачка, «В» підозрювалася у тому, що в 1993 забрала з банкомату гроші, які забула забрати «Z», хоча її причетність до цього не була доведена. Дані про «В» утримувалися на підставі проходження неї, як підозрюваної у справі про вбивстві співмешканки у 1986 році. Суд зазначив, що на підставі ст. 8 (1) *Європейської Конвенції з Прав Людини*, а також практики швейцарських судів, необмежене в терміні утримання персональних даних про судимість порушує право на «сферу секретності», однак обмеження цієї «сфери» мають підставу або в їх законності, або в суспільному інтересі⁶⁵. Так, якщо брати до уваги практику швейцарських судів, збір даних затриманих осіб та їх обробка, самі по собі, визнавались швейцарськими судами законними⁶⁶. Після звернення позивачки до прокуратури, їй було відмовлено на підставі того, що кримінальна справа проти неї була закрита через відсутність доказів, а отже дані повинні були залишатися у розпорядженні прокуратури; також Суд звернувся до одного з регламентів щодо збереження персональних даних (1986 р.), згідно з яким, в разі визнання підозрюваного невинним, то, відповідно, дані за його запитом повинні знищуватись негайно; якщо справу закрито за відсутністю доказів – після п'яти років з моменту закриття провадження (його закрили 10 березня 1986. Отже, Суд постановив знищити дані про судимість позивачки⁶⁷.

Практика Європейського Суду щодо права на видалення персональних даних про судимість.

Починаючи з 1970-х років, Європейський суд з Прав Людини неодноразово розглядав позови, які стосувалися порушення конфіденційності даних, або ж самі позивачі для різних цілей воліли б отримати доступ до них. Щоправда, позовна вимога щодо знищення даних не зустрічалася в практиці ЄСПЛ до справи *S. and Marper v. United Kingdom* (2008), хоча проблема фактично необмеженого терміну

---

⁶⁴ *Z. g. Staatsanwaltschaft und Rekurskammer des Strafgerichts des Kantons Basel-Stadt*, Urteil No. 1P.648/2001 vom 29 Mai. 2002, BGE 128 II 259, 276-277.

⁶⁵ *B. gegen Staatsanwaltschaft des Kantons Basel-Stadt*, Urteil vom 15, 1994, BGE 120 IA 147, 149 (Також відома, як справа «*Bancomat*»)

⁶⁶ *P. und Mitbeteiligte gegen Untersuchungs- und Polizeiorgane sowie Staatsanwaltschaft des Kantons Basel-Stadt*, Urteil vom. 3 Juni 1981, BGE 107 Ia 138, 147 (Також відома, як справа «*Unbewilligte Demonstration*»)

⁶⁷ Справа BGE 120 IA 147 (1993р.), стор. 151-152 витягу з рішення суду.

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018

утримання даних неодноразово згадувалася в більш ранніх справах, наприклад, у справі *Леандера* (1987)⁶⁸. В деяких інших справах, позивач намагався отримати ордер на відкриття персональних даних з архівів спецслужб (наприклад, справи *Segedsted-Wайберга* та *Шульца* (2006 та 2013 р.р.)⁶⁹; в практиці Суду фігурував і ряд справ по темі доступу до даних про стан здоров'я позивача (напр. справа *Гаскіна* та «*MG*» (1989 та 1996р.⁷⁰), справ щодо допустимості використання даних про ВІЛ-позитивний статус особи на кримінальному процесі⁷¹, та справ стосовно розголошення «чутливих» персональних даних про стан здоров'я пацієнта (напр. справа *Бірюка*⁷²). Кілька справ стосувалися і банківських таємниць (наприклад, дві справи «*Villa Nova*»⁷³ та «*GSB*»⁷⁴ (2015 р.), а також про доступ до даних про біологічних батьків всиновленої особи – справи *Одьевра* (2003 р.)⁷⁵ та *Годеллі* (2012)⁷⁶, які фактично започаткували розвиток концепту «*l'accouchement secret*» в практиці ЄСПЛ. Усі вищезгадані позови розглядалися на основі ст. 8 Конвенції про Права Людини; тому, аби поданий до Європейського Суду був віднесений до категорії «приватного та сімейного життя», Європейський Суд має підтвердити предметну юрисдикцію щодо позову, що він, власне і виконував у справі *Gaskin v. United Kingdom* щодо даних про стан здоров'я⁷⁷; аналогічно – стосовно даних, що знаходилися в архівах спецслужб у *Rotaru v. Romania*⁷⁸, або ж даних, що знаходилися у правоохоронних органів, як у справі *Khelili v. Switzerland*⁷⁹, та банківських таємниць, як у *B.F.B. Villa-Nova v. Portugal*⁸⁰ та *GSB v. Switzerland*⁸¹. Варто відмітити, що конфіденційність даних є лише однією з багатьох складових нормативного змісту ст. 8 Конвенції, себто «права на недоторканність особистого та сімейного життя», який, на думку самого Суду, не є вичерпним навіть після чотирьох десятків років практики – про що якраз Суд зазначає

⁶⁸ *Leander v. Sweden* [1987] 9 E.H.R.R. 433

⁶⁹ *Segedsted-Wiberg, et al. v. Sweden*, [2006] ECHR 697; *Szulc v. Poland*, [2013] 57 E.H.R.R. 5, 163-167 (див. обставини справи на вказаних у зносці сторінках)

⁷⁰ *Gaskin v. United Kingdom*, [1989] 12 ECHR 36, App. no. 10454/83, Judgment of 7 July 1989, параграф 34-37

⁷¹ *Z v. Finland*, [1997] ECHR 10, App. no. 22009/93, Judgment of 25 February 1997

⁷² *Biriuk v. Lithuania*, App. No. 23373/03, Judgment of 25 November 2008

⁷³ *B.F.B. Villa-Nova v. Portugal*, [2015] ECHR 1049, Judgment of 1 December 2015

⁷⁴ *GSB v. Switzerland*, [2015] ECHR 1122, Judgment of 22 December 2015, див. параграф. 75-98

⁷⁵ *Odievre v. France*, [2003] ECHR 86, [2003] F.C.R. 621, App. no. 42326/98, Judgment of 13 Feb. 2003

⁷⁶ *Godelli v. Italy*, [2012] ECHR 2035, Appl. no. 33783/09, Judgment of 25 September 2012

⁷⁷ *Gaskin v. United Kingdom*, [1989] 12 ECHR 36, App. no. 10454/83, Judgment of 7 July 1989

⁷⁸ Див. *Rotaru v. Romania*, [2000] ECHR 92, App. No. 28341/95, Judgment of 4 May 2000, параграф. 43

⁷⁹ Див. *Khelili v. Switzerland*, [2011] ECHR 195, параграф. 15 et seq. (опубліковано під назвою *Affaire Khelili c. Suisse* на французькій мові)

⁸⁰ *B.F.B. Villa-Nova v. Portugal*, [2015] ECHR 1049, App. No. 28601/11, Judgment of 1 December 2015

⁸¹ *GSB v. Switzerland*, [2015] ECHR 1122, Judgment of 22 December 2015, параграф 75-98

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018 у справі *Марпера* (2008)⁸². Також слід зазначити, що Європейський Суд має практику стосовно «права на забуття» в сфері свободи слова, де найбільш відомим прикладом для ілюстрації концепції є справа *Schwabe v. Austria*⁸³ (1992 р.). Як вже зазначалося вище, проблематика утримання даних з необмеженим строком заторкалася ще за два десятиліття до справи *Марпера* (2008 р.). Так, у справі *Leander v. Sweden* позивачеві відмовили в працевлаштуванні на вакансію сторожа у музеї ВМС Швеції, де він працював протягом випробувального строку (і вочевидь, доволі вдало). В подальшому, він дізнався, що йому відмовили у працевлаштуванні на підставі звіту з реєстру шведських спецслужб, в якому містилася інформація про дисциплінарні правопорушення позивача під час служби в армії. Позивач в молодості був членом комуністичної партії Швеції, брав участь у ряді профспілок, проте ніколи не притягувався до цивільної, або кримінальної відповідальності. У шведських судах, позивач вимагав доступу до того звіту, на основі якого йому відмовили у прийнятті на роботу; задоволення позовної вимоги він не добився. Програв позивач справу і в Європейському суді: суд визнав, що утримання даних було законним, і держава не позбавляла позивача засобу судового захисту⁸⁴. Попри програш позивача у цій справі, негативний вплив внаслідок утримання даних протягом десятиліть, на думку автора, є цілком очевидним.

Ключовою, на сьогоднішній день у практиці Європейського Суду з Прав Людини щодо права на видалення даних про судимість, є, як зазначалося вище, справа *Марпера проти Сполученого Королівства* (2008). Двоє позивачів, «S» та Майкл Марпер, були затримані у 2001 році – перший за підозрою в крадіжці, а другий – за залякування цивільної дружини; перший був виправданий, з Майкла Марпера суд зняв обвинувачення в силу примирення зі своїм партнером. В ході їх перебування під арештом, з них зняли відбитки пальців та дані ДНК; після їх звільнення, обидвоє позивачів звернулися до суду, аби отримати рішення про знищення даних ДНК, в чому їм було відмовлено. Позивачі програли апеляцію, як і подання до Палати Лордів, яка в своєму рішенні наголосила, що утримання даних є, окрім того, що обґрунтоване законодавством та практикою британських судів, збереження персональних даних про судимість зумовлене «суспільним інтересом» у запобіганні

---

⁸² *S & Marper v. United Kingdom*, [2008] ECHR 1581, App. nos. 30562/04 and 30566/04; Judgment of 4 December 2008, параграф 66

⁸³ *Schwabe v. Austria* [1992], 14 HRLJ 229, App. no. 13704/88, Judgment of 28 August 1992

⁸⁴ *Leander v. Sweden* [1987] 9 E.H.R.R. 433, App. no. 9248/81; Judgment of 26 March 1987 параграф 48-84.

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018

злочинності. Наступним кроком позивачів став позов до Європейського Суду з Прав Людини. Європейський Суд відзначив, що правові підстави, на основі яких зібрано дані ДНК позивачів, в законодавстві та практиці судів Великої Британії, беззаперечно існують; проте, на думку суду, утримання даних ДНК, враховуючи їх *особливий характер*, є так чи інакше «втручанням» у приватне життя позивачів⁸⁵. Тут можна провести певну паралель з позицією Федерального Суду Швейцарії, який вищезгаданій справі «В» (1994) зазначив, що *будь-яке* утримання даних затриманих чи засуджених осіб є «втручанням», хоча обмеження права на приватність позивача продиктоване законодавством і прецедентним правом Швейцарії, а отже є цілком законним⁸⁶. Європейський суд не сприйняв аргументу відповідача про те, що дані ДНК потрібні лише для ідентифікації злочинців, і працювати з такими категоріями персональних даних можуть тільки деякі фахівці за допомогою спеціальних машин – суд зазначив, що характер генетичних даних дозволяє правоохоронним органам використовувати їх «далеко поза межами звичайної ідентифікації», а й, встановлювати родинні зв'язки між особами на основі їх генетичного матеріалу, що, на думку Суду, є жорстким втручанням у право на приватність, при якому технологія їх обробки, чи факт доступу до них лише певних категорій осіб значення не має; до цього ж висновку суд дійшов і стосовно утримання відбитків пальців позивачів⁸⁷. Суд вирішив на користь позивачів, вважаючи, що держава-відповідач порушила їх право на приватність, наголосивши на значній небезпеці необмеженого строку утримання даних незасуджених осіб, особливо – неповнолітніх⁸⁸.

Звернення автора да практики Федерального Суду Швейцарії у справах «В» (1994 р.) та «Z» (2002 р.) є не випадковим з двох причин. Перша – за допомогою рішень суду в даних справах цілком можна провести ряд цікавих паралелей зі справою Марпера: а) позивачі у Швейцарії, як і з Британії, не були засуджені; б) обвинувачення були зняті як зі швейцарських, так і британських позивачів; в) у той час, як у Швейцарії право на знищення даних щодо судимості врегульовано рядом директив та практикою судів, цього не можна було сказати (принаймні на момент 2000х років) про Велику Британію, де позивачі фактично залишилися без права на знищення даних про судимість, що і призвело до позову Марпера в Європейський

⁸⁵ *S. & Marper v. United Kingdom*, [2008] ECHR 1581, параграф 68-75.

⁸⁶ *B. gegen Staatsanwaltschaft des Kantons Basel-Stadt*, Urteil vom 15. 1994, BGE 120 IA 147, 150

⁸⁷ [2008] ECHR 1581, параграф 72-75; 78-80; 84-86

⁸⁸ Там же, параграф 121-126.

Суд. Таким чином, логічно припустити, що у аналогічних позовах в майбутньому Європейський Суд з Прав Людини цілком міг обрати за основний оціночний критерій наявність механізму знищення даних позивача на підставі або статуту, або практики судів – так, якщо згадати прецедентну практику США, то в 1970-80х роках суди випрацювали цілий ряд таких варіантів, а саме: рішення суду про знищення даних (скажімо, справа *Sullivan v. Murphy* (1973)⁸⁹), рішення суду про повернення позивачеві фолдеру з даними (доволі показовою в цьому відношенні є справа *Eddy v. Moore* (1971)⁹⁰), обмеження розповсюдження даних про судимість, як у *Menard v. Mitchell* (1971)⁹¹), приховання даних про судимість (часто – по відношенню до неповнолітніх, наприклад, справу *In the interest of E.C.* (1986)⁹²). Звісно, практика американських судів є вкрай розрізненою, оскільки не всі суди воліли визнавати предметну юрисдикцію щодо таких справ⁹³, або ж, як у ранніх справах з початку-середини 20 ст., посилалися на відсутність статуту, на підставі якого можна було ухвалити рішення про знищення даних позивача⁹⁴.

Також цілком логічною позицією Європейського Суду на майбутніх процесах було б несприйняття аргументу відповідача про відсутність процедури знищення даних про судимість в національному праві. Про це чудово свідчать обставини справи *Rotaru v. Romania*, де позивач безуспішно намагався отримати рішення суду на знищення або виправлення його персональних даних, що знаходилися в архівах RIS (румунських спецслужб часів I половини 20ст.), де національні суди відмовляли позивачеві на підставі того, що «статутні положення щодо деліктної відповідальності не давали такої можливості...» (в окремій думці ряду суддів по справі згадується, що, вочевидь, румунська правова система такого механізму не передбачає)⁹⁵. Повертаючись практично на століття назад, можна було б згадати справу *Hodgeman v. Olsen* (Вашингтон, США, 1915 р.), де колишній ув'язнений судився з директором колонії, в якій позивач відбував покарання протягом двох років за шахрайство. Оскільки після його звільнення усі дані про судимість збереглися, позивач волів отримати рішення

⁸⁹ *Sullivan v. Murphy*, 438 F.2d 938, 958-959, 964, 968-972 (1973)

⁹⁰ *Eddy v. Moore*, 487 P.2d 211, 212; 217-218 (1971)

⁹¹ *Menard v. Mitchell*, 328 F. Supp. 718, 726-728 (1971)

⁹² *In Interest of E.C.*, 130 Wis. 2d. 376, 381-383 (1986)

⁹³ Див. позицію суду у справі *Doe* на вказаних сторінках: *Doe v. Commander, Wheaton Police Department*, 273 Md. 262, 266-271; 273-275 (1974)

⁹⁴ *Sterling v. City of Oakland*, 208 Cal. App. 1; 24 Cal. Rptr. 696, 698-699 (1961)

⁹⁵ *Rotaru v. Romania*, [2000] ECHR 192, Judgment of 4 May 2000, параграф 14-19; 1-5 (окрема думка). І знищення чи хоча б виправлення даних не видавалося за можливе навіть за фактом того, що Бухарестський апеляційний суд в одному з численних позовів підтвердив неправдивість утримуваних даних про позивача.

суду на їх знищення. Суд зауважив, наступне: 1) збір даних не суперечить законодавству і прецедентній практиці американських судів і 2) не існувало такого статутного законодавства, на підставі якого суд міг би винести рішення про знищення даних про судимість (тут слід відзначити, що регламент щодо збору та утримання даних в органах МВС штату Вашингтон вже у той час існував, однак чи існувала процедура знищення даних за вимогою колишнього засудженого – цього справа не розкриває)⁹⁶. Щоправда, цілий ряд справ з США у 1970х роках показав, що відсутність статутних положень щодо знищення даних про судимість – не перепона для надання рішення про їх знищення, а отже, для цього достатньо наявної практики судів⁹⁷. Тому, правова система має передбачати можливість знищення даних про судимість або підозру в скоєнні злочину в тому чи іншому вигляді. Відповідно, аргументом держави-відповідача в ЄСПЛ може стати доведення необхідності їх подальшого утримання не на банальній підставі того, що збір даних *назагал потрібен* для запобігання злочинності чи рецидиву, а за рядом *критеріїв*, які доводять їх необхідність, які ми розглянемо у статті на основі практики судів Німеччини. У той же час, другою причиною акцентуації автора на паралелях з швейцарською практикою судів є справа *Khelili v. Switzerland* (2011 р.). Позивачка, громадянка Франції, що перебувала на постійному місці проживання в Швейцарії у 1990-х та 2000-х, неодноразово потрапляла в поле зору правоохоронних органів. Через візитівки позивачки, на яких зазначалося, що вона, жінка в віці понад 30 років, незаміжня, та воліла би знайомитися з чоловіками, її внесли в поліцейську базу даних з грифом «повія», хоча позивачка зазначала в позовних заявах та своїх листах до управління МВС, що ніколи не займалася проституцією. Тим не менше, в 1993-95 позивачці був заборонений в'їзд до Швейцарії, а у 2000х роках на неї двічі подавали заяву в міліцію за погрози; у 2005 позивачку було засуджено до 20-денного ув'язнення. А літом 2006 р., з позивачкою зв'язалися представники правоохоронних органів, надіславши позивачеві лист з повідомленням, в якому зазначили, що її професію скоректували на «швачка». В 2006 р., позивачка мала розмову з департаментом МВС Кантону Женева, в ході якої вияснилося, що вона досі фігурувала, як «повія» в файлах. Наступним кроком позивачки стала заява на видалення даних щодо «проституції», як неправдивих, і запит про знищення даних

⁹⁶ *Hodgeman v. Olsen*, 86 Wash. 615, 622-624 (1915)

⁹⁷ *Doe v. Commander, Wheaton Police Department*, 273 Md. 262, 273-275 (1974)

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018

про заяви в міліцію щодо погроз. Проте її запит відхилили, зіславшись на повторюваність погроз та судимість позивачки, отриману в 2005. Апеляція до Федерального суду була нею програна, як і новий «наклепницький» позов 2007 року, де кантональний суд знову не задовільнив її позов, ствердивши, що вона ще в 1993 році була зареєстрована як повія, а візитівки – лише спосіб вербування клієнтів. Наступним кроком стала подача позову в Європейського Суду, де вона спробувала добитися видалення неправдивих (на думку позивачки), даних, що продовжували зберігатися понад десятиліття. Враховуючи, що видалення даних позивачки якщо і відбулося – то вкрай обмежено (власне, використання судом у її позові 2007 року невірних даних підтвердило те, що їх розсилали у численні інстанції та не коригували з часом), тому позивачка у заяві до ЄСПЛ зазначила, що системи утримання персональних даних в мережах правоохоронних органів Швейцарії не відповідають принципам, закладеним у Конвенції (1981р.)⁹⁸, а також те, що суди послуговувалися виключно даними з правоохоронних органів та, вочевидь, навіть не перевіряли їх релевантність. Суд зазначив, що реальних доказів зайняття позивачкою проституцією не існувало (власне, Федеральний Суд якраз зазначав, що позивачка лише підозрювалася в цьому), а висновок про «зайняття проституцією» правоохоронні органи в дійсності зробили виключно на основі її візитівок; аргумент щодо судимості 2005 року жодного відношення до «зайняття проституцією» не мав. Суд звернув увагу, що процедура вилучення даних з «картки судимості» не була належним чином виконана; в той час, як шкода нанесена їй внаслідок утримання неправдивих даних – як зазначив Суд, цілком очевидна. Тому, Суд вирішив на користь позивачки⁹⁹.

Практика судів Німеччини щодо права на видалення даних про судимість та на що слід звернути увагу ЄСПЛ на майбутніх процесах?

Позови щодо отримання рішення суду в Німеччині почалися в 1960х, і суди одразу зіткнулися з проблемою, як дотримати баланс між суспільним інтересом у запобіганні злочинності, та – як наслідок, утриманні даних позивача, та шкодою завданою їх необмеженим в часі утриманням позивачеві, а також на як діяти при відсутності законодавства, що регулює дане питання?¹⁰⁰ Спробуємо розібратися з

⁹⁸ ETC No. 108, Jan. 28, 1981

⁹⁹ *Khelili c. Suisse*, 18 Octobre 2011, App. 16188/07, параграф 63-71

¹⁰⁰ *BVerwG*, Urt. V. 09.02.1967 – *BVerwG* IC 57.66, параграф 10; *VG Darmstadt*, Urt. v. 17.11.1978, III E8/78, параграф 16, 18-19, 20-21.

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018
даним питанням на основі практики Федерального адміністративного суду Німеччини
(надалі – ФАС Німеччини) та німецьких судів нижчих інстанцій.

В Німеччині позивачі цілком можуть добитися видалення даних про свою судимість чи підозру в скоєнні злочинів за допомогою рішення суду. Правовою підставою для знищення цих даних може бути як законодавчий акт, так і судовий прецедент¹⁰¹. Предметну юрисдикцію надавати рішення щодо знищення цих даних мають адміністративні суди Німеччини (нім. *Verwaltungsgericht*)¹⁰². Дані осіб, підозрюваних у злочинах (фотографії, відбитки пальців, документи та ін.) збираються, у подальшому утримуються правоохоронними органами Німеччини незалежно від того, чи підозрюваний був затриманий, засуджений, чи визнаний невинним¹⁰³. У своїй практиці суди Німеччини випрацювали ряд критеріїв, на основі яких позивачеві може бути відмовлено у рішенні знищити його дані про судимість та підозру у скоєнні злочину. Користуючись практикою судів, найбільш цікаві справи з яких розглянемо у даному підрозділі, можна виділити наступний ряд критеріїв: 1) тяжкість скоєного позивачем злочину¹⁰⁴, чи тяжкість злочину, в якому підозрювався позивач¹⁰⁵; 2) рід діяльності, що допускає в подальшому скоєння злочинів (наприклад, шахрайства¹⁰⁶); 3) припущення органами МВС та судом, що позивач схильний до рецидиву та повторності злочину¹⁰⁷; 4) поведінка позивача протягом часу після відбування покарання¹⁰⁸; 5) скоєння злочинів та адміністративних правопорушень протягом останніх, як правило, 5-10 років, і проміжок часу, протягом якого він не скоював злочинів¹⁰⁹ (тут слід наголосити, що позивачі у Німеччині часто можуть клопотати про знищення їхніх даних про судимість та підозру в злочинах, або затримання в певних часових відрізках)¹¹⁰; 6) велика кількість скоєних ним злочинів

---

¹⁰¹ *VG Freiburg*, Urt. v. 03.04.1979, VS VI 1054/78, параграф 19-21; *OVG Niedersachsen*, 21.05.1992, 13 L 1067/92, параграф 12-15

¹⁰² *VG Freiburg*, Urt. v. 03.04.1979, VS VI 1054/78, параграф 15.

¹⁰³ *BVerwG*, Urt. v. 18.05.1973 – *BVerwG* IB 39.73, параграф 6

¹⁰⁴ *VG Braunschweig*, Urt. v. 27.04.1999 5 A 5265/98, параграф 26-28; *VG Dusseldorf*, 22.04.2003 – 18 C6475/00, параграф 19

¹⁰⁵ *BVerwG*, Urt. v. 19.10.1982 – *BVerwG* 1 C 114.79, параграф 14-15; у той же час, це не завжди є так, див. справу *VG Wiesbaden*, Urt. 11.11.1980, IV / 1E 79/79, параграф 23-27, 39

¹⁰⁶ Див. справу *BVerwG*, Urt. v. 19.10.1982 – *BVerwG* 1C 26.79, параграф 27

¹⁰⁷ *BVerwG*, Urt. v. 25.10.1960 – *BVerwG* IC 63.59, параграф 12; *VG Braunschweig*, Urt. v. 27.04.1999 5 A 5265/98, параграф 9-10

¹⁰⁸ *VG Braunschweig*, 27.04.1999, 5 A 5265/98, параграф 26-28

¹⁰⁹ *VG Darmstadt*, Urt. v. 17.11.1979, III E8/78, параграф 22-23; *BVerwG*, 19.10.1982 – 1C 26.79, параграф 26-28; *VG Hessen*, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 7.

¹¹⁰ *VG Darmstadt*, Urt. v. 17.11.1979, III E8/78, параграф 22-23; 26-27.

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018 та адміністративних правопорушень¹¹¹ та значна кількість підозр у скоєнні злочинів позивачем¹¹²; 7) кримінальні справи проти нього закривалися через відсутність доказів, однак не визнання позивача невинним¹¹³; 8) позивач приймав участь у масових заворушеннях¹¹⁴; 9) позивач, або підопічний позивача має серйозне психічне захворювання¹¹⁵. На думку ФАС Німеччини та адміністративних судів Німеччини нижчих інстанцій, злочинами з високим ризиком повторюваності є наступні: різноманітні сексуальні злочини¹¹⁶; розповсюдження наркотиків¹¹⁷, шахрайство¹¹⁸, розповсюдження порнографії¹¹⁹, контрабанда¹²⁰ і навіть емоційне насилля¹²¹. Якщо позивач неповнолітній, але неодноразово скоював злочини, то це також не зіграє на його користь у позові щодо знищення його даних¹²². Фактори, які б сприяли позивачу у задоволенні позовної вимоги можна охарактеризувати, як наступні: 1) відсутні підстави, які свідчать, що позивач схильний до скоєння злочинів¹²³, 2) поведінка позивача протягом відбуття умовного, чи реального строку ув'язнення, а також після його завершення¹²⁴; 3) злочин скоєний доволі давно, і позивач вже тривалий час не скоював злочинів¹²⁵ (що не завжди є гарантією задоволення позовної вимоги в силу ряду інших обставин). Конкретні часові відрізки однозначно назвати важко, адже ані федеральне законодавство Німеччини, ані переважна більшість земель не встановлювали їх: відділи МВС деяких федеральних земель встановлювали строк у 10 років¹²⁶; а німецькі суди у своїй практиці називали терміни в 5¹²⁷, 9¹²⁸ та 10¹²⁹ років у залежності від скоєного злочину та його повторюваності, чи підозр в скоєному злочині та їх кількості. В деяких справах, суди частково задовольняли вимоги позивачів, постановивши знищувати лише деякі з даних про судимість або підозру у

¹¹¹ BVerwG, Urt. v. 19.10.1982 – BVerwG IC 114.79, параграф 28-31

¹¹² BVerwG, Urt. v. 09.02.1967 – BVerwG IC 57.66, параграф 6.

¹¹³ BVerwG, Urt. v. 18.05.1973 – BVerwG IB 39.73, параграф 6.

¹¹⁴ VG Berlin, Urt. v. 30.04.1980, 1 A 517/77, параграф 2-5; 11-14; 25-26; 28; 31-34

¹¹⁵ BVerwG, Urt. v. 20.02.1990 – BVerwG IC 35.86, параграф 42

¹¹⁶ VG Neustadt an der Weinstrasse, Urt. v. 21.05.2013 – 5 K 969/12 NW

¹¹⁷ OVG Niedersachsen, Urt. v. 21.05.1992, 13 L 1067/92, параграф 1-2; 12-15

¹¹⁸ BVerwG, Urt. v. 19.10.1982 – BVerwG 1C 26.79, параграф 27

¹¹⁹ BVerfG, Urt. v. 16.05.2002, BvR 2257/01, параграф 12-19

¹²⁰ VG Dusseldorf, Urt. v. 22.04.2003, 18 K 6475/00, параграф 19-24

¹²¹ VG Braunschweig, Urt. v. 27.04.1999, 5 A 5265/98, параграф 1-6; 14; 21-28

¹²² VG Freiburg, Urt. v. 03.04.1979 – VS VI 1054/78, параграф 17.

¹²³ VG Wiesbaden, Urt. v. 11.11.1980, VI/1 E79/79, параграф 23-26, 27, 28-30, 39

¹²⁴ VG Braunschweig, Urt. v. 27.04.1999, 5 A 5265/98, параграф 26-28

¹²⁵ VG Hessen, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 7

¹²⁶ VG Hessen, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 2.

¹²⁷ VG Freiburg, Urt. v. 03.04.1979 – VS VI 1054/78, параграф 5-7

¹²⁸ BVerwG, Urt. v. 19.10.1982 – BVerwG 1 C 26.79, параграф 5

¹²⁹ VG Darmstadt, Urt. v. 17.11.1978, параграф 22-27

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018
скоєнні злочину за певний часовий проміжок¹³⁰, або постановляли залишити деякі з
них у реєстрах¹³¹.

В 1960 та 1970х роках отримати рішення суду на знищення даних про свою судимість та підозру в скоєнні злочину позивачеві було нелегко, що підтверджує ряд справ ФАС Німеччини. Перша з них, справа 1960 року (*BverwG IC 63.59*), в якій позивачем був юрист, якому заборонили займатися адвокатською практикою через судимість: ще у 1937 він підозрювався у гомосексуалізмі, його звільнили з роботи, а згодом, на підставі підозри він був засуджений до ув'язнення в місті Гамбург. Він волів добитися знищення відбитків пальців, фотографій та інших персональних даних, зібраних ще в 1937. Суд зазначив, що збір даних, відповідно до пар. 81 (b) «StPO» є законним та утримання даних не суперечить ані німецькій конституції, ані ЄКПЛ, та слугує виключно для потреб правоохоронних органів і недоступні третім сторонам, окрім випадків, встановлених законом¹³². Також суд наголосив, що у той же час, адміністративні суди мають предметну юрисдикцію вирішувати, адже збір цих даних є адміністративною процедурою, тому суд мав вирішити, чи дійсно відповідач (міське управління МВС) мав право утримувати дані позивача протягом понад двадцяти років? Суд зазначив, що необхідність утримання даних слід оцінювати індивідуально: у цьому випадку, на думку суду, особи, що раніше були засуджені за гомосексуалізм схильні до повторюваності злочину, а отже утримання даних є обґрунтованим. Аргумент позивача на основі ст. 6 (2) ЄКПЛ щодо презумпції невинуватості¹³³ суд відкинув, адже збір даних стосується тих, хто підозрюється у злочинах, а не на підставі того, що позивача визнали винним у скоєнні злочину, чи ні. Суд також визнав законним збір усіх матеріалів, пов'язаних з позивачем (включно з даними про звільнення) і вирішив на користь відповідача¹³⁴. Цікавою є друга така справа у практиці ВАС Німеччини (*BverwG VIII B 76.63*), в якій позивач, колишній кадровий військовий зі званням майора, бажав поновитися на службі, з якої був звільнений через судимість: він дезертирував на початку 1945 року, аби вивезти свою родину (дружину та двох маленьких дітей) на захід до міста Дубен (земля

¹³⁰ *VG Darmstadt*, Urt. v. 17.11.1978, III E 8/78, параграф 1-7, 18-19; 21, 22, 23-25, 27, 29-32

¹³¹ *VG Wiesbaden*, Urt. v. 11.11.1980, IV / I E 79/79, параграф 23-27, 39-40

¹³² *BVerwG*, Urt. v. 25.10.1960 – *BVerwG IC 63.59*, параграф 1-3; 7-8

¹³³ Див. параграф 2, 7-8, 13. Вочевидь, позивач мав на увазі події 1937 року, коли він фігурував ще як підозрюваний в гомосексуалізмі, однак не був ув'язнений. У рішенні ВАС Німеччини не вказано точно, коли саме позивач був затриманий та засуджений до ув'язнення, проте це сталося пізніше, ніж у 1937, а звільнений позивач був після закінчення Другої Світової Війни, тобто, після 1945 року.

¹³⁴ *BVerwG*, Urt. v. 25.10.1960 – *BVerwG IC 63.59*, параграф 2, 7-8, 12-15

Бранденбург), аби вберегти їх від вторгнення радянських військ. Його засудили в лютому 1945 року до 3 років тюрми, після виходу на свободу (витяг рішення не зазначає, чи позивачу вдалося вийти достроково) волів продовжити службу в армії. Тому, позивач добивався анулювання рішення військового трибуналу, та, відповідно, «очищення історії». Щоправда позов та апеляція результату не дали – в якості причини дезертирства вказувалася не «опозиція до нацистського режиму», а бажання вивезти родину у безпечне місце. ФАС Німеччини підтвердив ці факти, і зазначив, що позивач не підпадає під поняття «репресованих нацизмом», адже доказів того, що якимось чином, позивач виступав проти режиму нацистів, а тому, рішення військового трибуналу не було скасоване¹³⁵.

В іншій справі ФАС Німеччини (*BverwG IC 57.66*), 1967р., позивач працював на керівній посаді у рекламному агентстві, що згодом стало неплатоспроможним в 1961; у тому ж році він фігурував як підозрюваний у двох кримінальних справах за шахрайство, які, щоправда, були закриті. У 1955 та 1957 роках позивач вже фігурував як підозрюваний у шахрайстві, як і в провадженнях 1963 та 1964 років, однак він в дійсності жодного разу не був визнаний винним та ніколи не був засудженим. Згодом, позивач звернувся до управління МВС з запитом знищити його відбитки пальців та фотографії, зняті в 1961 році. Апеляційний суд відмовив йому, зазначивши, що той постійно фігурував, як підозрюваний у шахрайстві, тому правоохоронним органам знадобилися б його дані в роботі у майбутньому. Суд зазначив, що законодавство не врегулювало питання того, як довго можна утримувати дані, і це має залежати від того, чи органи МВС перестають вважати позивача потенційним злочинцем, і ці «ліміти» утримання даних залежать від кожного конкретного випадку – у разі того, якщо немає проявів того, що позивач скоїть новий злочин, потреби зберігати дані вже немає, а отже кожного разу необхідно зважувати баланс між потенційною шкодою від утримання даних позивача та суспільним інтересом в їх утриманні для боротьби зі злочинністю. Суд встановив, що позивач вже неодноразово фігурував в якості підозрюваного за останні 12 років, а дві кримінальні справи (1961 та 1963 р.) були закриті через брак доказів, а не доведення його невинуватості. На основі фактів наведених вище, суд вирішив відхилити апеляцію позивача¹³⁶. У ще одній такій справі ФАС Німеччини (*BverwG IB 39.73*), позивач, який волів добитися рішення суду

¹³⁵ *BVerwG*, Urt. v. 30.03.1965 – *BverwG VIII B 76.63*, параграф 6-8

¹³⁶ *BVerwG*, Urt. v. 09.02.1967 – *BverwG IC 57.66*, параграф 1-2; 6; 9-11.

щодо знищення даних про підозру, підозрювався у статевих зв'язках з неповнолітніми (1960, 1964 та 1970), а також в порушеннях громадського порядку (1968 і 1970). Кожен раз справи закривалися через відсутність доказів. Суд зазначив, що на основі принципів, випрацьованих у попередніх справах (описаних вище), то в разі того, якщо немає підстав вірити, що позивач є схильним до скоєння злочинів, то й потреби в подальшому утриманні його даних немає. Суд узяв до уваги рішення апеляційної інстанції, що не задовільнила позовну вимогу позивача, вважаючи, що в разі того, якщо кримінальне провадження проти позивача було закрите через брак доказів, попри суттєві підозри в тому, що він скоїв ряд злочинів, тоді утримання його персональних даних є оправданим. Суд також підтвердив, що утримання даних позивача не означає того, що правоохоронні органи вважають його винним у скоєнні злочинів, і воно не передбачає наявності судимості, як необхідної умови збору та зберігання. Суд не задовільнив вимогу позивача¹³⁷. В справі ФАС Німеччини (1982 р.), позивач волів знищення даних про підозри, яких з початку 1970х років назбиралася величезна кількість: позивач підозрювався у: 1) насильницькому споюванні жінки (1971 р.); 2) вчинення крадіжки та знищенні майна (1972 р.) 3) знищенні майна та погрозами адвокату; 4) нанесенні тяжких тілесних ушкоджень (він вистрелив у гостя розважального закладу з пістолета, на носіння якого не мав дозволу, відбувшись лише штрафом, 1972 р.); 5) аналогічно, позивач потрапив у бійку в барі, де вдарив одного з клієнтів стільцем (1975р.); 6) примусі друга вести автомобіль (1976); 7) використання сервісу винайму кімнат для зайняття проституцією (1976); 8) шахрайство (1976); 9) нанесення побоїв повії (1977) – в останньому випадку, позивач знову відбувся штрафом. Попри значну кількість підозр, позивач жодного разу не був засуджений до ув'язнення; разом з тим, більшість проваджень закривалося за браком доказів, тому позивач волів отримати рішення суду про знищення його даних про підозри та ідентифікуючих документів, зібраних в ході проваджень. Суд відзначив, що утримання цих даних залежить від «прогнозу» поведінки позивача, часу, який він не скоював злочинів та не підозрювався в них, що свідчитиме про можливість фігурування позивача, як підозрюваного в нових кримінальних справах. В силу девіантності поведінки позивача, що проявилася у

---

¹³⁷ BVerwG, Urt. v. 18.05.1973 – BVerwG IV 39.73, параграф 2, 4, 6-7

«ПРАВОВІ СИСТЕМИ». НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ.- №№1/2. – 2018
величезній кількості кримінальних справ, в яких він фігурував як підозрюваний, суд
відхилив його апеляцію¹³⁸.

Ще одною, доволі цікавою є справа з практики ФАС Німеччини (1990), де позивачем виступив опікун колишнього втікача з психлікарні, аби знищити (чи, принаймні, «заблокувати») дані про його судимість. Його підопічний в 1975 році вбив мисливським ножем свою 3-річну доньку та поранив ним дружину. Суд м. Бонн в рішенні 1977 року постановив утримувати його в психіатричній лікарні, звідки підопічний позивача втік у 1979, однак через дві доби був затриманий та знову повернутий на лікування. Управління МВС знищувати дані відмовилися, і позов нічого не приніс: суди відмовилися давати рішення щодо знищення даних про судимість «втікача», мотивуючи це тим, що попри відсутність положень щодо утримання даних у «StPO» (позивач посилався на рішення «Цензус» (1983), винесене Конституційним Судом Німеччини¹³⁹), принципи вже були випрацьовані судами у прецедентній практиці. ФАС Німеччини також підтвердив, що підстави для утримання даних про судимість або підозру скоєнні злочину є в дійсності похідними від статті 81 (b) StPO, що закріплене в численній практиці судів. Суд визнав, що саме право на «інформаційне самовизначення» утриманням даних про судимість не порушується, адже слугує суспільному інтересу, який існує в ефективній протидії злочинності правоохоронними органами. Суд встановив, що припис до картки підопічного, як «божевільний», «утікач» та «насильницький», який волів знищити позивач, був оправданий з точки зору суспільної небезпеки, яку становив підопічний – навіть як для офіцерів поліції. Тому, суд постановив не знищувати його даних про судимість, враховуючи те, що висновки медиків показали: психічний стан особи, над якою було встановлено піклування, не демонстрував ознак поліпшення¹⁴⁰.

А от в судах нижчих інстанцій, позивачам таланило більше, хоч і не завжди. Так, у справі адміністративного суду Фрайбургу (1979), позивач, неповнолітній, 1965 р.н., разом з двома співзатійниками – його старшим братом та товаришем, займалися

¹³⁸ BVerwG, Urt. v. 19.10.1982 – BVerwG IC 114.79, параграф 1-11; 24-31

¹³⁹ Див. BVerfG, 15.12.1983 – 1 BvR 209/83; BVerfGE 65, 1, стор. 41-43. По суті кажучи, тут малася на увазі концепція «Informationelle Selbstbestimmung» (укр. Інформаційного самовизначення), яка випрацьовувала наступний принцип: позивач сам вирішує, де, як і кому надавати та розголошувати інформацію про себе. У той же час, утримання та збір даних про позивача повинен так чи інакше регламентуватися законодавством. Якщо збір даних закріплено в ст. 81 (b) StPO, режим їх зберігання не регламентувався нічим, окрім адміністративних процедур, і визнавався законним в практиці судів, як похідна процедура від ст. 81 (b) StPO (див. VG Darmstadt, Urt. v. 17.11.1978, III E 8/78, параграф 16-19). Див. також VG Hessen, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 19

¹⁴⁰ BVerwG, Urt. v. 20.02.1990 – BVerwG IC 30.86, параграф 4-7; 25-30; 38-42

крадіжками грошей та дрібних речей відпочиваючих на пляжі «Horn» (м. Констанц, Німеччина). Втім, неповнолітнього відпустили. У 1978 році, батьки позивача звернулися до міського управління поліції міста Констанц з заявою знищити його персональні дані, наполягаючи, що положення ст. 81 (b) StPO не можуть стосуватися того, хто не досяг віку кримінальної відповідальності. Однак, управління відхилило заяву на підставі того, що положення розпорядку роботи поліції дозволяло утримувати дані неповнолітніх в разі неодноразового скоєння злочинів та підстав вбачати можливість їх повторюваності – а незадовго до їхньої заяви, неповнолітній скоїв пограбування підлітка в компанії «колег». На думку суду, правоохоронні органи вчинили цілком законно, провівши збір даних щодо неповнолітнього позивача, адже той неодноразово скоював злочини, і хоч той не досяг віку настання кримінальної відповідальності, збір та утримання даних, на думку суду, цілком обґрунтований. Суд також відзначив, що, законодавство не регулює питання щодо часового ліміту утримання, і залежить індивідуально від кожного випадку. Оскільки позивач скоїв не менше 10 крадіжок та 1 грабіж, тому суд постановив, що «принаймні на цей [1979] час», утримання його даних не суперечить принципу пропорційності (див. справу *BverwG, IC 57.66*) і відхилив позовну вимогу¹⁴¹. Однак, є і позитивні приклади: так, у справі адміністративного суду м. Дармштадт (1978), позивач, літній чоловік, дізнався, що «володіє» доволі значною «карткою судимості», в якій знаходилося 14 записів щодо та підозр у злочинах з 1949 по 1977 роки, тому подав позов щодо знищення, або, як інший варіант – надання йому доступу до файлу для ознайомлення. Суд зазначив, що строки утримання в кожному випадку індивідуальні, а законодавство термінів не встановило; у такому разі, якщо підстав для подальшого зберігання немає, то суд може вирішити задовільнити вимогу позивача. Суд вирішив, що для зберігання даних слід встановити ліміт в 5, або 10 років, і оцінив «картку судимості», в якій містилися підозри в шахрайстві та інших дрібних злочинах, датовані ще 1950ми роками. Також в ній містились записи 1973-1977 р.р., де позивач підозрювався у незаконному збагаченні і шахрайстві. Тому, суд частково задовільнив вимогу позивача, постановивши знищити усі дані до 1973 року, та надати йому доступ до фолдеру з даними щодо підозр датованих 1973-1977 роками, щоправда лише тих, що

---

¹⁴¹ *VG Freiburg, Urt. v. 03.04.1979, VS VI 1054/78, параграф 2-8, 17, 19-21*

не є засекреченими відповідно до ряду адміністративних регламентів¹⁴². Домігся вилучення персональних даних про судимості та підозри і позивач у справі адміністративного суду Гессена (1995). Позивач був підозрюваним в ряді кримінальних проваджень (з 1977 по 1986 роки), однак він жодного разу не був засудженим. Тому, він звернувся до суду за рішенням знищити усі його дані на підставі збереження їх у федеральному реєстрі, який, у свою чергу, містився у центральному ЕОМ (комп'ютері). Позивач пішов доволі нетривіальним шляхом, зіславшись на те, що не існує законодавства стосовно зберігання даних щодо судимості та підозр в злочинах, яке б відповідало стандарту рішення «Цензус» Конституційного суду Німеччини (1983)¹⁴³. Суд погодився з аргументом позивача, коли той стверджував, що жодних статутних положень щодо утримання даних про судимість та підозру в злочині на ЕОМ (комп'ютері) не існувало, хоча базові принципи поводження з персональними даними регулювалися федеральним законом та рядом підзаконних актів, проте, як зазначалося вище, ст. 81 (b) StPO не давала такої дискретності, натомість регламентуючи законність збору даних підозрюваного в рамках конкретного кримінального провадження. Враховуючи те, що жодних «секторальних» регламентів стосовно утримання саме такого типу даних, позивач, на думку суду, мав рацію. Звертаючись до положень стосовно федерального реєстру (параграф 474 (3) (2) StPO) – саме у ньому зберігались дані позивача, то дані, зібрані в ході кримінального провадження, в разі визнання позивача невинним, необхідно було знищити через 2 роки. Оскільки остання з підозр датувалася 1986 роком, суд вирішив на користь позивача¹⁴⁴. А ось в інших справах, рішення по яких виносили суди нижчих інстанцій, позивачам «щастило» менше. Так, наприклад у справі АС м. Вісбаден (1980), позивач був одним з трьох підозрюваних у вбивстві, був заарештований і тиждень перебував у СІЗО, однак був виправданий завдяки показам ряду свідків, домігшись відшкодування свого перебування там. У той же час, за показами одного зі свідків, позивач постійно перебував у компаніях осіб, що планували скоювати злочини та мав зв'язки з членами анархістських угруповань. Суд вирішив, що навіть попри те, що позивач підозрювався у вбивстві, реальних підстав

¹⁴² *VG Darmstadt*, Urt. v. 17.11.1978, III E 8/78, параграф 1-7, 18-19; 21, 22, 23-25, 27, 29-32 (див. параграф 22-23 щодо конкретних строків терміну давності).

¹⁴³ Див. *BVerfG*, 15.12.1983 – 1 BvR 209/83; *BVerfGE* 65, 1, стор. 41-43; *BVerwG*, Urt. v. 20.02.1990, BVerwG IC 30.86, параграф 4-7; *VG Hessen*, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 19.

¹⁴⁴ *VG Hessen*, Urt. v. 22.06.1995, 6 UE 152/92, параграф 4, 19-27

вважати, що він в дійсності скоїть його, немає. Суд зазначив, що факт переписки з засудженими особами, сам по собі, не означає того, що позивач схильний здійснювати злочини; тому, вирішив частково задовільнити позовну вимогу та знищити більшість його даних, окрім відбитків пальців¹⁴⁵. У справі АС м. Дюссельдорф (2003), позивачеві, який неодноразово був підозрюваним в шахрайстві та контрабанді відмовили у знищенні відбитків пальців: суд мотивував своє рішення тим, що для таких злочинів характерна повторюваність, і самі по собі, відбитки пальців (як персональні дані) недоступні для загального огляду, та непридатні для ідентифікації без належної апаратури та кваліфікації спеціаліста¹⁴⁶.

Висновки. Розглянута у статті як історична, так і сучасна практика судів, у тому числі – ЄСПЛ, показує, що право особи на видалення даних про судимість та підозру в скоєнні злочинів є реальним та має доволі довгу історію. Враховуючи розвиток даного поняття з 19 до 21 століття, можна стверджувати, що «право на забуття», що реалізується шляхом отримання рішення суду про видалення, або знищення його даних щодо наявної судимості, або ж зібраних через підозру у скоєнні злочину – існуюче, а не ефемерне поняття, та належно відображене не тільки як у практиці судів континентальної та англо-саксонської правової сім'ї, а й у практиці Європейського Суду з Прав Людини в справах Марпера (2008 р.) та Хелілі (2011 р.). Водночас, практика судів з даного питання є доволі розрізненою: якщо в Сполучених Штатах Америки існують різні варіанти утримання даних про судимість та підозру в скоєнні злочину, то в Німеччині суди оцінюють поведінку та минуле позивача по цілому ряду критеріїв, що дають підстави зрозуміти, яким є подальший «прогноз»¹⁴⁷ щодо можливої кримінальної поведінки позивача, на основі чого суд виносить рішення. Узагальнення практики судів стосовно даного питання, як, наприклад, приведена у цій статті практика адміністративних судів Німеччини, значною мірою може вдосконалити і практику Європейського Суду з Прав Людини, який зможе застосувати принципи випрацювані німецькими, чи американськими судами задля більш ефективного вирішення власних справ. У той же час, автор робить наголос на тому, що право позивача на видалення даних про судимість та підозру в злочинах є компонентом концепту «права на забуття», адже за своєю суттю є правом на

¹⁴⁵ *VG Wiesbaden*, Urt. v. 11.11.1980, VI/1 E79/79, параграф 4-10; 23-26, 27, 28-30, 39

¹⁴⁶ *VG Dusseldorf*, 22.04.2003 – 18 C6475/00, параграф 1-4, 12-17; 19-20; 24-25

¹⁴⁷ Див. *BVerwG*, Urt. v. 19.10.1982 - BverwG 1C 114.79, параграф 14

Список використаних джерел та літератури:

1. Arnould M. Bonneville, *De la Recidive, ou des Moyens les plus efficaces*, Paris, Librairie de Jurisprudence de Cotillon, 1844
2. Arnold M. Bonneville, *De l'Ameloration de la Loi Criminelle: en vue d'une justice plus prompte, plus efficace, plus genereuse et plus moralisante*, Paris, Libraires de la Cour de Cassation (1864)
3. Gustav Poittevin, *Le Casier Judiciare: Ettude critique sur le Casier Judiciare en France et dans les Pays Etrangers*, Paris, Academie des Sciences Morales et Politiques, 1907
4. Rodolphe A. Reiss, *Contribution a la reorganisation de la police*, Paris, Bibliotheque nationale de France, Department Droit, economie, politique, 8-F-25011, 1914
5. Lester Eisenstadt, *The Right of Persons Who Have Been Discharged or Acquitted of Criminal Charges to Compel the Return of Fingerprints, Photographs and other Police Records*, 27 Temp. L. Rev. 441 (1954)
6. Francis A. Allen, *Criminal Justice, Legal Values and the Rehabilitative Ideal*, 50 Journ. L. Crim. & P.S. 226 (1959)
7. Aidan R. Gough, *The Expungement of Adjudication Records of Juvenile and Adult Offenders: A Problem of Status*, 1966 Wash. U. L. Rev. 147 (1966)
8. Peter D. Pettler, Dale Hillmen, *Criminal Records of Arrest and Conviction: Expungement from the General Public Access*, 3 Calif. W. L. Rev. 121 (1967)
9. Bernard Cogon, Donald L. Loughery, *Sealing and Expungement of Criminal Records: The Big Lie*, 61 Journ. of Crim. Law & Criminology 378 (1970)
10. Vern Countryman, *The Diminishing Right of Privacy: The Personal Dossier and the Computer*, 49 Tex. L. Rev. 837 (1971)
11. Gregory Lake, *Expungement or Restriction of Arrest Records*, 23 Clev. St. L. Rev. 123 (1974)
12. Comment, *Retention and Dissemination of Arrest Records*, 38 Univ. Chicago L. Rev. 850 (1974)
13. Michael E. Mazurek, Jo-Ellen Holm Mazurek, *Expungement of Arrest Records: The Need for Federal Legislation; Note*, 6 Journal of Legislation 153 (1979)
14. Mark A. Franklin, Diane Johnson, *Expunging Criminal Records, Concealment and Dishonesty in an Open Society*, 9 Hofstra L. Rev. 733 (1981)
15. Jean-Claude Farcy, *Le Casier Judiciare au XIXe siècle*, Bulletin du Centre d'histoire de la France contemporaine [Univ. de Paris X-Nanterre] n° 11, 1990
16. François-Xavier Roux-Demare, *Towards the Creation of a European Criminal Record*, Revue international de droit compare, Anne 2012 (777)
17. Gold & Williams, *National Study of the Aftermath of Apprehension*, 3 U. Mich. J.L. Ref. 3 (1969)
18. Сухорольський П. Право бути забутим у правовій системі Європейського Союзу: реалії, проблеми та перспективи / Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – С. 90–101
19. Єсімов С. Персональні дані як предмет захисту права на недоторканність приватного життя / Львів: Вісник Національного Університету «Львівська політехніка», 2017. – С. 120-126
20. Anatoliy A. Lytvynenko, *The Role of Sidis v. F-R Publishing Co. case in the Formation of The Right to be Forgotten*, 105 Teise 188 (2017)
21. Anatoliy A. Lytvynenko, *The Case Law of "Right to Be Forgotten": Approaches of the United States Courts and the European Court of Human Rights*, 8.3 Science Review 25 (2018)
22. Andre Normandeau, *Pioneers in Criminology: Arnould Bonneville De Marsangy (1802-1894)*, 60 J. Crim. L. Criminology & Police Sci. 28 (1969)

23. Societe de Legislation Comparee, *Annuaire de Legislation Etrangere*, Paris, Librairie Cotillon (1884)
24. A. Bigeon, *Photographie et le Droit*, Paris – Charles Mendel (1894)
25. Hugo Vanderberghe, *Bescherming van het prive – leven en recht op informative vie de massmedia*, 31 Rechtskundig Weekblad 1458 (1970)
26. J. Matthijs, *Privacy*, Paleis der Academien – Hertogsstraat I, Brussel (1978)